

Aan: Internet Consultatie (<https://www.internetconsultatie.nl/verlengingexperimentenwet>)
CC: Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
Presidium van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Apeldoorn, 31 mei 2021

Betreft: Verlenging Tijdelijke experimentenwet stembiljetten en centrale stemopneming

Beste lezer, Geachte minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

Bij de afweging voor de route van verlenging gaat het om de “vertrouwbaarheid” van de verkiezingen voor de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal (indien eerder dan 2025), maar vooral ook de gemeenten (2022) en provincie (2023). De vraag die gesteld moet worden: is een (verlengd) experiment wel de juiste weg?

Wetende dat de [experimenten met stembiljetten voor de kiesgerechtigden in het buitenland](#) en de centrale stemopneming al (relatief) positief is geëvalueerd, is het bijzonder om te verkiezen om een experiment te verlengen met twee jaar. Zonder verlenging kunnen deze hulpmiddelen tot 1 januari 2022 worden ingezet. U heeft dus nog een half jaar om een wetsvoorstel door de Staten-Generaal te loodsen. Deze koninklijke route moet de voorkeur hebben! Vooral omdat dit al bij de Staten-Generaal ligt (35489, 35670).

Zoals het voor ligt... bij een (structurele) wijziging van de Kieswet kunt u natuurlijk op het praktische obstakel komen dat dit wetsvoorstel vertraging oploopt. U zou in dat geval kunnen voorzien in de mogelijkheid voor verlenging, indien de Tweede Kamer der Staten-Generaal daar in de agendering zelf voor kiest. Stemt ze hiermee niet in, dan is dat een duidelijk afkeurend signaal betreft de hulpmiddelen danwel het experimenteren met de Kieswet.

Uw argumentatie om te verkiezen voor een verlenging van 2 jaar oogt arbitrair. In het bovenstaande scenario zou een half jaar – en daarmee voor de gemeenteraadsverkiezingen voorzien – ook voldoende zijn.

Inhoudelijk zou niet in verlenging van het hulpmiddel voor buitenlandse stemgerechtigden hoeven te worden voorzien. De volgende verkiezingen waar ze stemgerechtigd zijn is pas bij die voor het Europese Parlement in 2024. En dat is na uw verlengde periode.

Dan blijft alleen centrale stemopneming over. Juist voor de gemeenteraadsverkiezingen en daarna voor de provinciale staten is het van belang om te zorgen voor éénduidigheid van de spelregels. Door alle relevante bepalingen centraal in de Kieswet te laten zijn opgeschreven, zijn de procedures en de rechten kenbaar voor iedere burger. Wanneer we het hebben over de *checks-and-balances*, is het juist van belang dat bij de transparantie, observatie en mogelijkheden tot bezwaren in de praktijk mogelijk blijft. Het gebrek van éénduidigheid treed al op bij verkiezingen bij gemeentelijke herindeling. En juist de zichtbare controleerbaarheid – van deponeren eigen stem tot zien dat eigen stem juist verwerkt wordt in de uitslag – is iets dat door het transport naar de centrale locatie bemoeilijkt wordt.

Wanneer wij toch de experimenten met de Kieswet bespreken, dan dienen ook de recente experimenten besproken te worden. De huidige crisis biedt eerder garantie om voort te duren bij de volgende verkiezingen, dan dat het aannemelijk mag zijn dat “alles terug bij het oude is”. Wij [herhalen graag onze inhoudelijke standpunten](#). Toch dringen we aan op het bieden van de

“vertrouwbaarheid”: welke noodgrepen zou u wensen structureel onderdeel te laten zijn van het Kiesrecht?

Het is wellicht de verwarring doordat niet alle experimenten met de Kieswet op de zelfde wijze worden toegepast, maar: wilt u door de verlenging van het experiment met stembiljetten voor de briefstembureau ook bewerkstelligen dat de mogelijkheid voor kwetsbaren in de samenleving via deze route gebruik kunnen maken van hun stemrecht? In dat geval begrijpen we wel waarom u dit element wenst te verleggen met 2 jaar. Maar dan had dit ook ter consultatie gelegd moeten worden.

Samenvatting:

1. Experimenten schaden de “vertrouwbaarheid” van de Kieswet
2. Experimenten dienen tijdelijk te blijven. Verlenging zou geen optie moeten zijn.
3. Bij geen verlenging (door implementatie in regulier wettelijk kader) is het een indirect afwijzend waarde oordeel van de Staten-Generaal.
4. De gekozen periode van 2 jaar verlenging is arbitrair. Verlenging van een half jaar (vanwege vertraging wetgevingsproces) of een verlenging van 4 jaar (geldig voor alle te verwachten verkiezingen), is begrijpelijker.

Advies:

- Motiveer de Staten-Generaal om vaart te maken met de definitieve invoering van het nieuwe stembiljet voor kiezers buiten Nederland (35670). Motiveer de Staten-Generaal om vaart te maken met de nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslagen (35489).

met oprechte groet,

Sent G. Wierda
voorzitter Eerlijke Verkiezingen